

LATINA PRO RELIGIONISTY – HODINA VII.

Non scholae, sed vitae discimus

In ludis literariis pueri legere, scribere et computare discebant. Discipuli stilo in tabulis ceratis scribebant et in libris legebant.

Marcus et Publius sunt pueri Romani, filii viri boni et opulenti. Marcus cum Publio in scholam properant. Magister iam pueros exspectat.

– Salve, magister!

– Salvete, pueri! Ubi est Lucius, amicus vester?

– Lucius aegrotus est, hodie domi manet et etiam cras manebit.

– Nunc, pueri, epistulam ad amicos scribite, deinde epistulas legetis.

Discipuli scribunt.

Recita epistulam tuam, Marce!

Marcus recitat: Marcus Sexto suo. Si vales, bene est, ego quidem valeo. (S.V.B.E.E.Q.V.) Post meridiem cum magistro nostro theatrum Pompei visemus et ludos spectabimus. Et multa templa praeclara et aedificia magna videbimus. Cras vacabimus et Circum Maximum visemus. Vale.

Magister pueris novos libros dat et dicit:

– Libros vestros, pueri, sic amare debetis, ut amicos veros.

Liber Marci magnus est, liber Publii est parvus – libellus.

Domi Marcus varias sententias in suo libro leget:

Agricola agrum **colit**. Medicus pueros **curat**, si non **valent**. Amicus verus amicum semper **iuvabit**. Magister discipulum malum **monebit** et **corriget**, laboriosum **laudabit**. Aliena vitia bene **videmus**, male nostra. Iustitiam **colam**. Superbia viros probos semper **corrumpit**. Verba **movent**, exempla **trahunt**. Romani multa bella **gerebant**, in multis proeliis **pugnabant**, multas pugnas **commitebant** et saepe **vincebant**.

KONJUNKTIV IMPERFEKTA

Konjunktiv (spojovací způsob), je slovesný způsob, který čeština nemá. V latině se vyskytuje samostatně v hlavních větách, častěji se s ním však setkáte ve větách vedlejších. Do češtiny se překládá různě, a to podle toho, jakou má funkci v hlavní větě nebo ve větě vedlejší.

Tvoří se ze všech čtyř latinských konjunktivů nejsnáze, protože u sloves všech konjugací, pravidelných i nepravidelných, se tvoří stejně – a to tak, že k aktivnímu infinitivu přítomnosti se připojí osobní přípony. V 1.os. sg. je osobní přípona **-m**. Pozor si dejte u deponentních sloves, zvláště 3. konjugace, protože u nich sice aktivní infinitiv neexistuje a proto se při tvoření konjunktivu imperfekta vychází z tvaru předpokládaného:

hortor, -ārī	hort-āre-r
fateor, -ēri	fat-ēre-r
loquor, -ī	loqu-ere-r
largior, -īri	larg-īre-r

A. Konjunktiv imperfekta v hlavních větách vyjadřuje děj neskutečný nebo neuskutečnitelný v přítomnosti nebo v budoucnosti. V záporných větách s ireálným konjunktivem imperfekta se používá záporka **non**. Do češtiny se ireální konjunktiv imperfekta překládá kondicionálem přítomným:

Adessem tibi. Pomohl bych ti. (*kdybych měl čas, ale nemám*)

Non crederem tibi. Nevěřil bych ti. (*i kdybys přísahal*)

B. Konjunktiv imperfekta ve vedlejších větách vyjadřuje to, že v minulosti dva děje probíhaly současně nebo že nějaký děj tvořil okolnost jiného děje minulého. Nejznámějším případem je jeho použití ve větách se spojkou *cum*, tedy *cum historicum*, které lze nejčastěji přeložit jako české *když*; dále ve vedlejších větách účelových, kde se v češtině používá spojky *aby* – latinsky *ut*, při záporu se české *aby ne* překládá latinským *ne*. Více viz výklad ve skriptech v lekcí 5:

Cum Caesar veniret, milites eum salutabant. Když César přicházel, vojáci ho zdravili.

Rogabam, ut amici venirent. Žádal jsem, aby přátelé přišli.

Orabam, ne id faceres. Prosil jsem, ať to nedělal.

EXERCITIONES

I. Utvořte konjunktiv imperfekta od sloves:

spero, -are; castigo, -are; numero, -are; soleo, -ere; volo, -are; persuadeo, -ere; sepelio, -ire; repello, -ere; adsum, -esse; posco, -ere

patior, -i; imitor, -ari; loquor, -i; vagor, -ari; sequor, -i; adipiscor, -i; morior, -i; vereor, -eri; progredior, -i

II. Který tvar je na první pohled konjunktiv imperfekta?

deportares, arbitraris, feriarum, funderem, funere, horres, impares, instituetur, feliciorem, magnificaremini, matrimoniorum, niteret, honorem, victores, placeres, ungerent, verito, verteris, verteres, reges, regeremus, regeris

III. Přeložte věty:

Utinam hoc vitium vitarem!

Cicero, cum Athenis viveret, Zenonem philosophum saepe audiebat.

Aderat idcirco (*proto*), ne timerem.

Veniebat, ut te videret.

Feminae flebant, cum hostes viros earum captarent.

Romani multos deos colebant, ut di eos adiuvarent.

Postulabam, ut hoc faceret.